

Κώστας Παπαδάκης

Το σκάνδαλο των νομίμων επισυνδέσεων (νομιμοφανής ορολογία των τηλεφωνικών υποκλοπών) που αναδείχθηκε με τις παρακολουθήσεις Κουκάκη και Ανδρουλάκη έφερε στην επιφάνεια μια σωρεία νομικών και πολιτικών πτυχών του ζητήματος που αξίζει τον κόπο να τις καταγράψουμε για να αποτυπώσουμε την πολλαπλή δυνατότητα νόμιμης καταγραφής τηλεφωνικών συνομιλιών και τις ιδιαιτερότητές της, τον ρόλο των εισαγγελέων, τη στάση του πολιτικού κόσμου και, αφετέρου να προσεγγίσουμε τις απαιτήσεις του προοδευτικού νομικού κόσμου και του κινήματος για τα δημοκρατικά δικαιώματα απέναντι στις υποκλοπές.

I. ΟΙ ΑΝΕΞΑΝΤΛΗΤΕΣ ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΚΛΟΠΩΝ

Είναι πραγματικά εντυπωσιακή η πληθώρα των νομικών διατάξεων οι οποίες νομιμοποιούν την δυνατότητα καταγραφής της δραστηριότητας με ειδικά τεχνικά μέσα και ιδίως με συσκευές εικόνας ή ήχου. Διευκρινίζουμε κατ αρχήν την ορολογία αυτή, δεδομένου ότι η (με τη στενή έννοια) **άρση απορρήτου** του περιεχομένου των επικοινωνιών, με την οποία συνήθως οι περισσότεροι εννοούν τις τηλεφωνικές υποκλοπές, δεν αποτελεί μέσο παρακολούθησης των τηλεφωνικών συνομιλιών, παρά μόνο **καταγραφής των εξωτερικών στοιχείων** της συνομιλίας (καλών και καλούμενος αριθμός, χρόνος και διάρκεια συνομιλίας, γεωγραφική θέση), τα οποία οι πάροχοι υπηρεσιών τηλεπικοινωνίας είναι υποχρεωμένοι να τα διατηρούν για ένα χρόνο τουλάχιστον και να τα θέτουν υπόψη των υποκειμένων των συνομιλιών και των αρμοδίων αρχών (ν. 3917/2011 και Οδηγία 2006/24/EK).

Σε αντίθεση με την άρση απορρήτου της οποίας τα εξωτερικά στοιχεία καταγράφονται ανεξαρτήτως από το αν θα ζητηθεί από οποιονδήποτε ή όχι, η **καταγραφή** των τηλεφωνικών συνομιλιών γίνεται **μόνο από τη στιγμή που θα διαταχθεί και για τον μετέπειτα από την σχετική διάταξη χρόνο**, χωρίς να επιτρέπεται με οποιοδήποτε τρόπο, νόμιμα τουλάχιστον, η εκ των προτέρων καταγραφή της συνομιλίας και δημιουργία σχετικών αρχείων προκειμένου αυτά, όταν ζητηθεί, να χρησιμοποιηθούν αποδεικτικά

Έστω και με την απαγόρευση αναδρομικότητας όμως, **πληθώρα διατάξεων νομιμοποιεί την καταγραφή** της δραστηριότητας τηλεφωνικών συνομιλιών (και πολλών άλλων μορφών επικοινωνίας), όπως όλως ενδεικτικά:

- 1) Το άρθρο **254 ΚΠοινΔ** («Ειδικές ανακριτικές πράξεις ορισμένων εγκλημάτων»), που επιτρέπει την “καταγραφή δραστηριότητας” όταν πρόκειται για διερεύνηση των δεκάδων αδικημάτων που αναφέρονται σε αυτό.
- 2) Το άρθρο **255 ΚΠοινΔ** («Ειδικές ανακριτικές πράξεις επί εγκλημάτων διαφθοράς») επίσης προβλέπει την καταγραφή τηλεφωνικής δραστηριότητας ως μέσο για την εξιχνίαση των εκεί αναφερομένων εγκλημάτων.
- 3) Τα άρθρα **3 και 4 του ν. 2225/1994**, τα οποία προβλέπουν αντίστοιχα, για λόγους εθνικής ασφάλειας το πρώτο και για την διερεύνηση σωρείας αδικημάτων το άρθρο 4 του ίδιου νόμου το δεύτερο, την δυνατότητα νόμιμης καταγραφής τηλεφωνικών συνομιλιών.
- 4) Το άρθρο **1 ν. 2713/1999** (Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων ΕΛ.ΑΣ. για εγκλήματα αστυνομικών και ενστόλων, αλλά και για άλλα εγκλήματα, τελούμενα από οποιονδήποτε, τα οποία περιγράφονται στο άρθρο 1.
- 5) Ο **ν. 3649/2008** περί Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, όπως κατά καιρούς έχει τροποποιηθεί (άρθρο 5).
- 6) Το **Π.Δ. 178/2014** («Οργάνωση Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας») και ιδιαίτερα τα άρθρα 27 και 29, που προβλέπουν αντίστοιχα την σύσταση της Διεύθυνσης Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών της ΕΛ.ΑΣ αλλά και της ΔΑΕΕΒ (Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας, γνωστής και ως Αντιτρομοκρατικής).

II. Η ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΩΝ

Από άποψη **επιδιωκόμενου σκοπού** το “δίκαιο των υποκλοπών” κατηγοριοποιείται σε δύο βασικούς πυλώνες :

- α) Την καταγραφή της δραστηριότητας με σκοπό την **διερεύνηση τέλεσης ποινικών αδικημάτων** και
- β) Την καταγραφή δραστηριότητας με σκοπό την προστασία της **εθνικής ασφάλειας**.

Όσον αφορά τον πρώτο πυλώνα (καταγραφή της δραστηριότητας με σκοπό την διερεύνηση τέλεσης ποινικών αδικημάτων), οι διατάξεις οι οποίες τον υπηρετούν είναι οι ΚΠοινΔ 254, ΚΠοινΔ 255, το άρθρο 4 ν. 2225/1994, ο ν. 2713/1999, Π.Δ. 178/2014 σε συνδυασμό με το Π.Δ. 135/2013 και τα εκεί αναφερόμενα αδικήματα. Πάντως και οι αστυνομικές υπηρεσίες αυτές προβλέπεται να λαμβάνουν καταγραφές δραστηριότητας και για λόγους εθνικής ασφάλειας.

Όσον αφορά τον δεύτερο πυλώνα, οι διατάξεις οι οποίες επιτρέπουν τις τηλεφωνικές υποκλοπές χάριν εθνικής ασφάλειας είναι το άρθρο 3 ν. 2225/1994, ο ν. 3649/2008 περί ΕΥΠ, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και οι προαναφερθείσες μικτές διατάξεις για την διάρθρωση υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, Π.Δ. 178/2014.

Φυσικά δεν λείπουν διατάξεις που μετριάζουν την αποκλειστικότητα των αρμοδιοτήτων παρακολουθήσεων, ρυθμίζουν τον συντονισμό των σκοπών, τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων μυστικών υπηρεσιών, τη συγκρότηση συμβουλίων κλπ (π.χ. άρθρο 8 ν. 3649/2008).

Οι δύο αυτές κατηγορίες είναι τελείως διαφορετικές από άποψη νομίμου καθεστώτος όσον αφορά τις **προϋποθέσεις, τις συνέπειες και τις δυνατότητες δικαστικού και κοινωνικού ελέγχου.**

1) ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

Στην πρώτη κατηγορία (τηλεφωνικές υποκλοπές για την διερεύνηση ποινικών αδικημάτων) :

Α) Ως ουσιαστική προϋπόθεση απαιτείται η διενέργεια **ανακριτικών πράξεων για τη διερεύνηση συγκεκριμένων και σοβαρών αδικημάτων** που αναγράφονται στις οικείες διατάξεις και κατά προσώπων που έχουν συγκεκριμένη σχέση με αυτά.

Β) Για την ενεργοποίησή της απαιτείται **αίτηση από Εισαγγελική ή ανακριτική Αρχή,** και όχι από οποιονδήποτε ιδιώτη ή τρίτον ή άλλη αρχή ή υπηρεσία.

Γ) Για την διενέργεια τους απαιτείται σε πρώτο στάδιο τουλάχιστον **Εισαγγελική Διάταξη,** αιτιολογημένη, όταν πρόκειται περί επείγοντος, που και αυτή, για να μην αποβάλει την ισχύ της, απαιτείται μέσα σε σύντομη προθεσμία, να επικυρωθεί από βούλευμα του κατά περίπτωση αρμοδίου Συμβουλίου Πλημμελειοδικών ή Εφετών.

Δ) Συχνά και σε πολλές περιπτώσεις γίνεται με **απευθείας** (χωρίς προηγούμενη και εκ των

υστέρων νομιμοποιούμενη με βούλευμα) **βούλευμα, επίσης αιτιολογημένο, του Συμβουλίου** Πλημμελειοδικών ή Συμβουλίου Εφετών που είναι καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδια.

Ε) Τα παραπάνω βουλεύματα και Εισαγγελικές Διατάξεις, η πληρότητα και επάρκεια της αιτιολογίας τους, καθώς και η νομιμότητα των αποδεικτικών στοιχείων που παράγονται από αυτές **υπόκεινται σε δικαστικό και αναιρετικό έλεγχο** σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, προδικασίας και κύριας, μέχρι την έκδοση αμετάκλητης απόφασης.

ΣΤ) Η διάρκεια της άρσης απορρήτου (με την ευρεία έννοια) είναι μέχρι δύο μήνες και μπορεί να ανανεωθεί μέχρι τους **10 μήνες κατ' ανώτατο όριο** (άρθρο 5 παρ. 6/. ν. 2225/1994).

Ζ) Στις περιπτώσεις της κατηγορίας αυτής, το **αποτέλεσμα** της καταγραφής τηλεφωνικής δραστηριότητας **δημοσιοποιείται** μέσω της δικογραφίας η οποία σχηματίζεται, και στην οποία αποτελεί συνήθως κρίσιμο αποδεικτικό στοιχείο.

Η) Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, από το αν δηλαδή τελικά σχηματιστεί δικογραφία και συντρέξουν επαρκείς ενδείξεις εναντίον του προσώπου το οποίο παρακολουθείται ή όχι, προβλέπεται η **δυνατότητα γνωστοποίησης στους θιγόμενους**, εφόσον δεν θίγεται ο σκοπός για τον οποίον ελήφθησαν οι παραπάνω καταγραφές, με απόφαση της Α.Δ.Α.Ε., με την επιφύλαξη της τελευταίας τροποποίησης που αναφέρεται στην αμέσως παρακάτω ανάπτυξη.

Να σημειώσουμε εδώ ότι η **Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών** (Α.Δ.Α.Ε.) συστάθηκε ως ανεξάρτητη Αρχή με το ν. 3115/2003 (ακολούθησε και το πολύ σημαντικό οργανωτικό Π.Δ. 47/2005 για το εύρος και τον τρόπο άσκησης των αρμοδιοτήτων της) και αποτελεί μια από τις ελάχιστες "ανεξάρτητες αρχές" που τίμησε σχετικά την αποστολή της, ιδίως την περίοδο της αποκάλυψης του σκανδάλου των παρακολουθήσεων από τη Vodafone (κυβέρνηση Καραμανλή - 2005). Πρόσφατος είναι και ο εντυπωσιακός πίνακας με τον ανά έτος αριθμό των ετήσιων εισαγγελικών διατάξεων που εγκρίνουν άρσεις απορρήτου και καταγραφές, από το 2005 μέχρι και το 2021.

Με το άρθρο 12 του συστατικού της Α.Δ.Α.Ε. ν. 3115/2003 προβλέφθηκε η προαναφερθείσα δυνατότητα γνωστοποίησης των παρακολουθήσεων στον θιγόμενο και τροποποιήθηκε ανάλογα το άρθρο 5 του ν. 2225/1994.

Αλλά και πριν τη σύσταση της Α.Δ.Α.Ε. προβλεπόταν από την ίδια αρχική διάταξη του

άρθρου 5 η δυνατότητα γνωστοποίησης στους θιγόμενους.

2. ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΗΣ Ε.Υ.Π.

Αντίθετα, στις διατάξεις οι οποίες προβλέπουν τηλεφωνικές υποκλοπές χάριν προστασίας της εθνικής ασφάλειας εκλείπει κάθε ίχνος κράτους δικαίου:

Α) Δεν απαιτείται ως προϋπόθεση η διερεύνηση η έστω η επίκληση αξιόποινης πράξης, παρά μόνο αφηρημένα ο κίνδυνος για την εθνική ασφάλεια.

Β) Αρκεί η αίτηση από οποιαδήποτε διοικητική, αστυνομική, δικαστική, εισαγγελική ή δημόσια αρχή, και άρα δεν περιορίζεται η εκκίνηση της διαδικασίας σε αίτηση Εισαγγελέα,

Γ) Δεν προβλέπεται υποχρέωση αιτιολογίας για τις εισαγγελικές διατάξεις που τις αποδέχονται, ούτε καν η αναφορά του ονόματος του παρακολουθούμενου, τον οποίον ούτε ο “διατάσων” εισαγγελέας γνωρίζει.

Δ) Αρκεί η εισαγγελική διάταξη χωρίς να υπόκειται σε περαιτέρω έγκριση από τα δικαστικά συμβούλια

Ε) Δεν προβλέπεται με οποιονδήποτε τρόπο εμπλοκή δικαστικών συμβουλίων.

ΣΤ) Δεν προβλέπεται κανένας δικαστικός και αναιρετικός έλεγχος επί της νομιμότητας των παραπάνω διατάξεων και των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία παράγονται από αυτές

Ζ) Δεν προβλέπεται το ανώτατο όριο παρακολούθησης των 10 μηνών

Η) Δεν προβλέπεται καμία δημοσιοποίηση,

Θ) Δεν προβλέπεται πλέον καμία δυνατότητα γνωστοποίησης στον θιγόμενο.

Όπως βλέπουμε λοιπόν στην πρώτη κατηγορία προβλέπεται συγκεκριμένη και σοβαρή αιτία, διασταυρούμενες δικαστικές εγγυήσεις, υποχρέωση αιτιολόγησης, χρονικό όριο και σχετική διαφάνεια.

Στη δεύτερη τίποτα από αυτά, παρά μόνο η επένδυση του κύρους της εισαγγελικής υπογραφής στις σκοτεινές επιλογές των μυστικών υπηρεσιών.

3. Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΗΣ Ε.Υ.Π.

Μία από τις πρώτες (ίσως η πρώτη) νομοθετική πράξη της παρούσα κυβέρνησης την επομένη των εκλογών της 7.7.2019 ήταν η θέσπιση του Π.Δ. 81/2019 (ΦΕΚ 119/8.7.2019), αμέσως μετά την ορκωμοσία.

Ούτε καν την Βουλή να συγκροτηθεί δεν είχαν την υπομονή να περιμένουν λίγες μέρες.

Τέτοια ετοιμότητα μάταια ανέμενε το εκλογικό σώμα μετά τις εκλογές του 2015 από αυτούς που εξήγγελλαν ότι θα σκίσουν τα μνημόνια με ένα άρθρο νόμου. Αλλά άλλοι δεν πραγματοποίησαν όσα εξήγγειλαν και άλλοι πραγματοποίησαν όσα δεν εξήγγειλαν.

Με αυτό το Π.Δ. η εποπτεία της Ε.Υ.Π., που έως τότε ανήκε στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης, υπήχθη απευθείας στον Πρωθυπουργό.

Το επιτελικό παρακράτος (τα στελέχη του οποίου ήταν άγνωστα ακόμα και στους ψηφοφόρους της Ν.Δ. μέχρι την ανάληψη των καθηκόντων τους, αφού όλοι είναι διορισμένοι από τον Πρωθυπουργό και καμία πολιτική ευθύνη δεν έχουν απέναντι στο εκλογικό σώμα) αποδείχθηκε...έτοιμο από καιρό να αναλάβει τον ρόλο του και να δείξει με ποιο τρόπο εννοεί την άσκηση της εξουσίας !

4. Η ΑΘΛΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι, όπως έχει καταγγελθεί από δημοσιογράφους, χωρίς ο νομικός και ο πολιτικός κόσμος να το επισημάνει τουλάχιστον τότε, με το άρθρο **87 παρ. 1 ν. 4790/2021** (ΦΕΚ Α 48/31.3.2021), τροποποιήθηκε η παράγραφος 9 του άρθρου 5 ν. 2225/1994, η οποία μέχρι τότε προέβλεπε την δυνατότητα γνωστοποίησης των υποκλοπών στους θιγόμενους από την Α.Δ.Α.Ε., εφόσον δεν θίγεται ο σκοπός για τον οποίον έγιναν οι υποκλοπές, χωρίς άλλη διατύπωση και προϋπόθεση.

Με την επελθούσα τροποποίηση:

α) **Περιορίζεται η δυνατότητα γνωστοποίησης** των υποκλοπών στους θιγόμενους μόνο στις περιπτώσεις του άρθρου 4 ν. 2225/1994, μόνο δηλαδή στις περιπτώσεις που οι υποκλοπές έλαβαν χώρα με σκοπό τη διερεύνηση ποινικών αδικημάτων, όχι και σε εκείνες που έλαβαν χώρα χάριν προστασίας της εθνικής ασφάλειας, (του άρθρου 3 του ίδιου νόμου), όπως πριν προβλεπόταν.

β) **Απαιτείται η σύμφωνη γνώμη** του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και δεν αρκεί η απόφαση της Α.Δ.Α.Ε.,

γ) Αυτή η τροποποίηση **ισχύει αναδρομικά**, παρότι θεσπίστηκε και τέθηκε σε ισχύ στις **31.03.2021**, ισχύει αναδρομικά για όλες τις παρακολούθησεις που έγιναν στο παρελθόν, των οποίων πλέον απαγορεύει την δυνατότητα δημοσιοποίησης.

Ο **χρόνος θέσπισης** της παραπάνω τροποποίησης που ανέτρεψε μια ρύθμιση που ίσχυε για 27 συνολικά χρόνια (1994 - 2021) είναι αναμφισβήτητα **ύποπτος**: Είχαν προηγηθεί οι αποκαλύψεις του δημοσιογράφου Θανάση Κουκάκη για την παρακολούθησή του στη διάρκεια του 2020 και το αίτημά του για γνωστοποίηση της αιτίας από την Α.Α.Δ.Ε.

Σκοπός και αποτέλεσμα της τροποποίησης, ιδίως ως προς την αναδρομικότητα, ήταν να μην ικανοποιηθεί ποτέ το αίτημα.

5. ΚΑΙ ΤΟ “ΦΥΛΟ ΣΥΚΗΣ” (ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΑΘΗΝΑΣ ΒΛ. ΠΑΡΑΚΑΤΩ) ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΟΥ

Θα πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι με την πρόσφατη ΠΝΠ από 9.08.2022 (ΦΕΚ Α 152/9.08.2022) επήλθαν με την διαδικασία του επείγοντος (χάριν αντιπερισπασμού από την πανικόβλητη κυβέρνηση) οι εξής επουσιώδεις τροποποιήσεις στο ν. 3649/2008 :

α) Η επιλογή του Διοικητή της ΕΥΠ υπόκειται και στην γνώμη της αρμόδιας Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας του Ελληνικού Κοινοβουλίου, χωρίς και αυτή να είναι δεσμευτική για την πρόσληψη του Διοικητή και

β) Ότι δεν αρκεί η έγκριση του Εισαγγελέα Πρωτοδικών, αλλά απαιτείται στην συνέχεια εντός 24 ωρών η γνώμη του Εισαγγελέα Εφετών, από την έκδοση της οποίας και μετά καθίσταται νόμιμα δυνατή η διενέργεια της παρακολούθησης.

Η υποχρέωση αιτιολόγησης εξακολουθεί να παραλείπεται, όπως φυσικά και η υποχρέωση δημοσιοποίησης ή έστω η δυνατότητα δημοσιοποίησης των υποκλοπών στους θιγομένους.

III. ΤΙ ΡΟΛΟ ΠΑΙΖΟΥΝ ΟΙ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΙΣ;

Υπερβαίνει κάθε όριο η αύξουσα εξέλιξη του αριθμού των εισαγγελικών διατάξεων, οι οποίες επιτρέπουν την υποκλοπή και την παρακολούθηση τηλεφωνικών συνομιλιών.

Ας σημειωθεί ότι στις κύριες υπηρεσίες που είναι επιφορτισμένες με τις παρακολουθήσεις τηλεφώνων, προβλέπεται η απόσπαση και καθημερινή απασχόληση εισαγγελέων, επιλεγομένων από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο συνήθως με τριετή θητεία για να εκδίδουν τις σχετικές διατάξεις επί των αντίστοιχων αιτημάτων : Άρθρο 5 παρ. 3 για Ε.Υ.Π, άρθρο 29 Π.Δ. 178/2014 για Δ.Α.Ε.Ε.Β., άρθρο 6 ν. 2713/1999 για Διεύθυνση Εσωτερικών υποθέσεων συνδυαστικά με άρθρο 4 ν. 2265/1994.

Σύμφωνα με πίνακα της Α.Δ.Α.Ε. που έχει δημοσιοποιηθεί πρόσφατα, αυτές, οι εισαγγελικές εντολές για παρακολουθήσεις και παρατάσεις παρακολουθήσεων συνδιαλέξεων για λόγους εθνικής ασφάλειας, έχοντας μια συνεχή ανοδική πορεία από το έτος 2015 και μετά, έχουν ξεπεράσει τις 15.000 ετησίως το έτος 2021.

Ας δούμε μερικές εντυπωσιακές μεταβολές σε αυτόν τον πίνακα:

Το 2005 μόλις 406 διατάξεις.

Το 2009 2.531 διατάξεις.

Το 2013 9.876 διατάξεις.

Το 2018 11.113 διατάξεις

Το 2019 11.680 διατάξεις.

Το 2020 13.751 διατάξεις.

Το 2021 15.475 διατάξεις !!!

Από το 2005 έως το 2021 ο αριθμός έχει σχεδόν 40πλασιασθεί !!!

Ενώ ιδιαίτερα ανοδικός ήταν και την περίοδο 2008 - 2018 που ίσχυε η υποχρέωση έγκρισης και από Εισαγγελέα Εφετών.

Αν όλες αυτές είναι διατάξεις χάριν εθνικής ασφάλειας, ο αριθμός αυτός, διαιρούμενος διά του αριθμού των ημερών του έτους, αποδίδει έναν **αριθμό εισαγγελικών διατάξεων πάνω από σαράντα ημερησίως**. Αυτές εκδίδονται από τον Εισαγγελέα της Ε.Υ.Π., τον Εισαγγελέα - Επόπτη της Δ.Α.Ε.Ε.Β., τον Εισαγγελέα - Επόπτη της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων της Αστυνομίας, ενώ στον πίνακα αυτόν δεν περιλαμβάνονται προφανώς όσες επισυνδέσεις δεν άπτονται της αρμοδιότητας της Α.Δ.Α.Ε., αφού η τελευταία δεν λαμβάνει γνώση αυτών για να τις συμπεριλάβει κατά την σύνταξη του πίνακα.

Είναι απορίας άξιο εάν τρεις-τέσσερις Εισαγγελείς που οφείλουν να εκδίδουν ο καθένας από δέκα τουλάχιστον διατάξεις την ημέρα **πόσο προλαβαίνουν να μελετήσουν τα στοιχεία** επί των οποίων αιτείται η συνδρομή των προϋποθέσεων και να καταρτίσουν αιτιολογία, όπου αυτή απαιτείται.

Τι μελετούν αλήθεια για να δώσουν την έγκρισή τους;

Τα πραγματικά περιστατικά που επικαλείται η αίτηση;

Την σπουδαιότητα του εθνικού κινδύνου που επιτρέπει την παρακολούθηση;

Τα πρόσωπα που εμπλέκονται στις καταγραφόμενες συνδιαλέξεις, αφού μάλιστα αυτά δεν αναγράφονται;

Και με ποια αποδεικτικά στοιχεία ελέγχουν την αξιοπιστία των αιτήσεων και μάλιστα σε χρόνο μηδέν;

Τι τους προσκομίζουν οι αιτούσες υπηρεσίες «προς απόδειξη»;

Υπάρχουν απαντήσεις σε αυτά ερωτήματα;

Απορίας άξιο θα ήταν ακόμα να έρθει στη δημοσιότητα και ο αντίστοιχος αριθμός των **απορριπτικών εισαγγελικών διατάξεων**, αυτών δηλαδή οι οποίες απορρίπτουν τα αιτήματα νομιμοποίησης παρακολουθήσεων τηλεφωνικών συνομιλιών και ιδίως το σκεπτικό, αν περιλαμβάνουν, στο οποίο αυτές στηρίζονται.

Υπάρχουν άραγε τέτοιες απορριπτικές διατάξεις και μάλιστα μη οφειλόμενες σε τυπικές παραλείψεις ;

Σε κάθε περίπτωση, ο ρόλος των Εισαγγελέων στην διαδικασία νομιμοποίησης των τηλεφωνικών υποκλοπών ελέγχεται, αφού δεν έχει εκδηλωθεί ποτέ διαφοροποίηση Εισαγγελικής Διάταξης στις απαιτήσεις των διαφόρων μυστικών και άλλων Υπηρεσιών, ενώ και οι λαλίστατες ιδίως όταν πρόκειται για την υπεράσπιση Εισαγγελικών Διατάξεων και γνωμοδοτήσεων που υπόκεινται σε δημόσια κριτική, συνδικαλιστικές ενώσεις Εισαγγελέων, **δεν έχουν βρει λέξη για να αρθρώσουν αυτοκριτική** σχετικά με τον ρόλο των Εισαγγελικών Λειτουργών στην διαδικασία των παρακολουθήσεων.

Την οφείλουν όμως. Όπως και διάφοροι πολιτευόμενοι πρώην εισαγγελείς που υπηρέτησαν τους θεσμούς αυτούς (π.χ. Δ. Παπαγγελόπουλος). Η θεσμική αποστολή της εισαγγελίας είναι να συμβάλει στην απονομή της δικαιοσύνης και όχι να νομιμοποιεί τις κρατικές αυθαιρεσίες και να περιβάλλει με το κύρος της την αδιαφάνειά τους. Ιδίως στη χώρα αυτή που επί πολλές δεκαετίες οι εισαγγελείς, με τη συμμετοχή τους στις **διοικητικές επιτροπές εκτοπίσεων** (1913 έως 1974) προσέφεραν νομιμοποίηση στις εξορίες των κομμουνιστών, το ιδιώνυμο, τα Μακρονήσια και τα βασανιστήρια.

IV. ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Η “ΕΘΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ”;

Το άλλο μεγάλο νομικό ζήτημα είναι το **ζήτημα της εθνικής ασφάλειας**. Κανείς δεν πρόκειται να αμφισβητήσει ότι η εθνική ασφάλεια αποτελεί έννομο αγαθό κορυφαίας

συνταγματικής περιωπής, εύλογα προστατευόμενο από κάθε Σύνταγμα, αφού πρώτιστο καθήκον κάθε Συντάγματος είναι η αυτοπροστασία του κράτους το οποίο συντάσσει και, με την ευρύτερη έννοια, της εθνικής ασφάλειας. Γεγονός είναι ότι η διατύπωση αυτή απαντάται τόσο σε υπερνομοθετικά κείμενα (π.χ. άρθρο 10 ΕΣΔΑ), όσο και σε συνταγματικά (π.χ. άρθρο 5Α Σ. «Πρόσβαση πολιτών στην πληροφόρηση, αλλά και 19Σ «Προστασία απορρήτου επιστολών και επικοινωνιών») και σε κοινούς ειδικούς νόμους (πχ άρθρο 24 4624/2019 αν και όχι στο 9Α Σ περί προσωπικών δεδομένων) ως νόμιμος λόγος κάμψης της σχετικής προστασίας των ρυθμιζόμενων δικαιωμάτων.

Ωστόσο, η παράλληλη και σωρευτική ισχύς διατάξεων οι οποίες επιτρέπουν την καταγραφή των τηλεφωνικών συνομιλιών εν μέσω πληθώρας ελέγχου και καταγραφής όλων των μορφών επικοινωνίας χάριν του σκοπού προάσπισης της εθνικής ασφάλειας και διατάξεων οι οποίες καθιερώνουν τη ίδια ανακριτική δυνατότητα χάριν διερεύνησης ποινικών αδικημάτων θέτει το ζήτημα του **ελέγχου της νομικής αναγκαιότητας ιδιαίτερων ρυθμίσεων** για την δυνατότητα τηλεφωνικών παρακολουθήσεων τηλεφωνικών συνδιαλέξεων χάριν της **εθνικής ασφάλειας**, αφού η τελευταία ως έννομο αγαθό δεν θα ήταν δυνατό παρά να μην εξαντλείται στις αόριστες συνταγματικές προβλέψεις, αλλά **να προστατεύεται από δεκάδες τυποποιημένων ποινικών αδικημάτων τα οποία καταλαμβάνουν όντως ένα μεγάλο μέρος του ισχύοντος Ποινικού Κώδικα** (ολόκληρο το 1ο, 2ο, 3ο, 4ο, 5ο έως και 7ο Κεφάλαιο του 2ου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα, ήτοι άρθρα 134 έως και 200 Π.Κ.).

Ούτε λίγο ούτε πολύ, **τα περισσότερα από αυτά τα άρθρα προστατεύουν την εθνική ασφάλεια** στις διάφορες εξειδικευμένες εκφάνσεις της, όπως αυτές τιτλοφορούνται και κατονομάζονται από τα σχετικά κεφάλαια του Κώδικα: Προσβολές της διεθνούς υπόστασης της χώρας, προσβολές της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας, προσβολές διεθνούς ειρήνης της χώρας, προσβολές αμυντικής ικανότητας της χώρας, προσβολές κρατικών απορρήτων, εγκλήματα κατά των πολιτικών και πολιτειακών οργάνων, εγκλήματα κατά του εκλογικού σώματος, προσβολές κατά της πολιτειακής εξουσίας, εγκλήματα κατά της δημόσιας τάξης.

Γεννάται συνεπώς το ερώτημα:

Είναι νοητή δραστηριότητα και συμπεριφορά στρεφόμενη ενάντια στην εθνική ασφάλεια η οποία να μην στοιχειοθετεί αντίστοιχα κάποιο από τα δεκάδες ποινικά αδικήματα που προβλέπονται στα κεφάλαια αυτά; (μεταξύ των οποίων **εσχάτη προδοσία, κατασκοπεία, υπηρεσία στον εχθρό, υποστήριξη πολεμικής δύναμης του εχθρού, παραβίαση μυστικών της πολιτείας κλπ.**).

Τυχόν αρνητική απάντηση, εκτός του ότι θέτει υπό αμφισβήτηση θεμελιώδεις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, το σχετικό μέρος του οποίου αποτελεί διαχρονικό μέρος του και εν πολλοίς αμετάβλητο, προβλέποντας πολύ αυστηρές ποινές σε βαθμό κακουργήματος για τα περισσότερα από τα σχετικά αδικήματα που περιλαμβάνονται στις τάξεις του, οδηγεί και στην εύλογη αντίφαση ότι **είναι δυνατόν κάποιος να πλήττει την εθνική ασφάλεια χωρίς να παρανομεί.**

Είναι άραγε τόσο αμελής ο Έλληνας νομοθέτης, αυτός που κάθε λίγο και λιγάκι τροποποιεί τα άρθρα 187 και 187Α Π.Κ. διευρύνοντας τα όρια εφαρμογής τους, ώστε να έχει αφήσει εκτός ποινικοποίησης συμπεριφορές που απειλούν την εθνική ασφάλεια επισημαινόμενες μάλιστα με τόση συχνότητα από τις μυστικές του υπηρεσίες ;

Και αν όντως (υπόθεση μη πραγματική) ο Έλληνας νομοθέτης είναι αμελής, έχουν επιδείξει την ίδια αμέλεια οι ευρωπαϊκοί και υπερατλαντικοί προμηθευτές νομικού πολιτισμού του, που συνεχώς επί δεκαετίες με Οδηγίες, κανονισμούς διακρατικές συμβάσεις και συνεχείς πολιτικές και επικοινωνιακές παρεμβάσεις του υποδεικνύουν τον εχθρό που απειλεί την εθνική του ασφάλεια, χθες τον κομμουνιστή και σήμερα τον “τρομοκράτη” ;

Όχι ασφαλώς. Ο Έλληνας νομοθέτης και συνεπέστατος αποδεικνύεται στις υποχρεώσεις του απέναντι στους εταίρους του και τον εσωτερικό εχθρό έχει προ πολλού ανακαλύψει και καταστήσει στόχο των κατασταλτικών του μηχανισμών.

Και μετά από όλα αυτά τίθεται το ερώτημα:

Είναι δυνατόν να γίνεται νόμιμα ανεκτή η παρακολούθηση τηλεφωνικών συνδιαλέξεων κάποιου, χωρίς αυτός, έστω και σε επίπεδο απλών ενδείξεων, να παρανομεί;

Εάν δηλαδή η δραστηριότητα και συμπεριφορά οποιουδήποτε παρακολουθούμενου δεν περιέχει στοιχεία κοινωνικοηθικής απαξίας τα οποία τυποποιούνται και να ανάγονται και σε ποινική απαξία, πώς είναι ανεκτό νομικά να παραβιάζονται στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματά του (προσωπικά δεδομένα, επικοινωνίες, επιστολές κλπ.) υπό την επίκληση της εθνικής ασφάλειας, όταν όμως αυτός δεν παραβιάζει καμία από τις διατάξεις οι οποίες την κατοχυρώνουν;

Και εν τέλει:

Υπάρχει νομική αναγκαιότητα να προβλέπονται ιδιαίτερες ρυθμίσεις ειδικών ανακριτικών πράξεων χάριν προστασίας της εθνικής ασφάλειας εκ περισσού, όταν η δυνατότητα αυτή παρέχεται πλήρως στις περιπτώσεις τέλεσης αδικημάτων τα οποία προστατεύουν την εθνική ασφάλεια;

Αν κανείς ανατρέξει στην διάταξη του άρθρου **4 του ν. 2225/1994** (νόμος που θεσπίστηκε όχι τυχαία κατά την **πρώτη χρονιά της λειτουργίας κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα** και εν όψει της διαφαινόμενης εξάπλωσης και κυριαρχίας της ψηφιακής επικοινωνίας) **και στον εκεί ολοένα και διευρυνόμενο με τα χρόνια περιοριστικό κατάλογο** των αδικημάτων χάριν διερεύνησης των οποίων προβλέπεται, **ακόμα και σε επίπεδο προκαταρκτικής εξέτασης η δυνατότητα παρακολούθησης των συνδιαλέξεων**, θα διαπιστώσει ότι τα σημαντικότερα εγκλήματα, κακουργήματα και πλημμελήματα που προβλέπουν τα προαναφερόμενα κεφάλαια του Ποινικού Κώδικα που προστατεύουν την εθνική ασφάλεια αποτελούν αδικήματα των οποίων η διερεύνηση συνιστά νόμιμη προϋπόθεση για την παρακολούθηση συνδιαλέξεων:

Πρόκειται για τα ΠΚ 134 (εσχάτη προδοσία), 135 (προπαρασκευαστικές πράξεις εσχάτης προδοσίας), 137α έως 137δ (Βασανιστήρια), 138 (Επιβουλή της ακεραιότητας της χώρας), 139 (Νόθευση αποδεικτικών), 140 (Έκθεση σε κίνδυνο πολέμου), 143 (Υπηρεσία στον εχθρό), 144 (Υποστήριξη πολεμικής δύναμης εχθρού), 146 (παραβίαση μυστικών πολιτείας), 148 (κατασκοπεία), 197 (προσβολές Προέδρου της Δημοκρατίας), 159 (δωροληψία και δωροδοκία πολιτικών), 168 παρ. 1 (διατάραξη λειτουργίας δημόσιας υπηρεσίας).

Δεν θα πρέπει να παραγνωριστεί επίσης ότι στην δυνατότητα αυτή υπόκεινται και τα αδικήματα των άρθρων **187 και 187Α ΠΚ** (εγκληματική και τρομοκρατική οργάνωση αντίστοιχα), στην ρυθμιστέα ύλη των οποίων υπόκειται πλέον κάθε κακούργημα (άρα και τα παραπάνω στρεφόμενα κατά της εθνικής ασφάλειας), εφόσον τούτο κρίνεται ότι αποτελεί αντικείμενο του σκοπού για την συγκρότηση στην αντίστοιχη οργάνωση, ενώ στην περίπτωση των τρομοκρατικών περιστάσεων του άρθρου 187Α παρ. 1 αρκεί και η ατομική τέλεση αδικήματος, χωρίς την προϋπόθεση τρομοκρατικής οργάνωσης και ένταξης σε αυτήν.

Όλα αυτά τα αδικήματα περιλαμβάνονται στον ολοένα διευρυνόμενο κατάλογο του άρθρου 4 παρ. 1 ν. 2225/1994.

Αλλωστε και η προαναφερθείσα πρόβλεψη του άρθρου 254 Κ.Ποιν.Δ. είχε αρχικά θεσπισθεί ως προσθήκη του άρθρου 253Α του προϊσχύσαντος Κ.Ποιν.Δ. με το άρθρο 6 ν. 2928/2001 (του πρώτου “τρομονόμου” που θέσπισε το Π.Κ. 187).

Όπως γίνεται κατανοητό λοιπόν, υπάρχει πλήρης τυποποίηση του δικαίου της εξαίρεσης και νόμιμη πρόβλεψη ειδικών ανακριτικών πράξεων μεταξύ των οποίων και η καταγραφή τηλεφωνικών συνομιλιών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των αδικημάτων τα οποία πλήττουν την εθνική ασφάλεια. Και δεν υπάρχει αξιόποινη πράξη στρεφόμενη εναντίον της που να μην προβλέπεται από τα παραπάνω αδικήματα και άρα να μην υπόκειται στη δυνατότητα προστασίας με τις ειδικές ανακριτικές πράξεις του άρθρου 4 ν. 2225/1994 μεταξύ των οποίων και οι τηλεφωνικές παρακολουθήσεις.

Τότε λοιπόν προς τι να υπάρχουν αυτοτελώς οι διατάξεις του άρθρου **3 ν. 2225/1994 και άρθρου 5 ν. 3649/2008**, αλλά και οι αρμοδιότητες του άρθρου **27 του Π.Δ. 178/2014** για την Δ.Ι.ΔΑ.Π. – ΕΛ.ΑΣ., όταν η εθνική ασφάλεια, χάριν της οποίας επιτρέπονται οι τηλεφωνικές παρακολουθήσεις εξαντλείται και καλύπτεται από την προστασία κατά της διερεύνησης των αδικημάτων προαναφέρθηκαν;

Μα για να νομιμοποιούνται οι αστυνομικές υπηρεσίες και η Ε.Υ.Π. για να αυθαιρετούν χωρίς να ελέγχονται από κανέναν. Η αδιαφανής λειτουργία τους κατοχυρώνεται από τις εκτεθείσες παραλείψεις υποχρεώσεων αιτιολογίας, διαφάνειας, δημοσιότητας και αναφοράς σε συντεταγμένες κρατικές, κοινωνικές και κοινοβουλευτικές αρχές, πλην του Πρωθυπουργού, στον οποίο ιδίως επιδιώκεται η απευθείας υπαγωγή της Ε.Υ.Π. τόσο τα χρόνια της χούντας (ΝΔ 380/1969) όσο και μετά, την εποχή του Α. Παπανδρέου (ν. 1645/1986). Και δυστυχώς περιβάλλονται με το κύρος της εισαγγελικής αυθεντίας, που στην προκείμενη περίπτωση αποτελούν τον **φερετζέ της αυθαιρεσίας**, αφού οι επιλεγόμενοι εισαγγελείς δέχονται την χωρίς έλεγχο καθημερινή νομιμοποίηση των στόχων τους και οι φορείς τους δεν αντιδρούν.

Ο εμφανής αυτός **νομικός πλεονασμός** εξηγείται λοιπόν όχι φυσικά με νομικά, αλλά **με πολιτικά κριτήρια**. Το κράτος συγκροτεί τον σκληρό πυρήνα του και τον θέλει ανεξέλεγκτο από δικαστικές αρχές και ανέγγιχτον και από κάθε άλλον δημόσιο, νομικό και κοινωνικό έλεγχο, διαφάνεια και γνωστοποίηση στους θιγομένους. Για τον λόγο αυτό, έχει καταχραστεί την έννοια της εθνικής ασφάλειας, που έτσι και αλλιώς νομικά είναι αόριστη και έτσι μπορεί να ερμηνεύεται ευρύτερα σε σχέση με στενότερες συναφείς έννοιες, προκειμένου να δίνει τη δυνατότητα στους κατασταλτικούς φορείς που έχει δημιουργήσει να μπορούν με την επίκληση, χωρίς ιδιαίτερες διατυπώσεις, να προβαίνουν σε τηλεφωνικές παρακολουθήσεις.

Και βέβαια αυτό δεν είναι τωρινό φαινόμενο, υπάρχει από την πρώτη σύσταση της Κ.Υ.Π.

(Ν.Δ. 2421/1953), αλλά είναι η πρώτη φορά που επιτίθεται σε τέτοια έκταση στην έννομη τάξη διεκδικώντας ένα παράλληλο δίκαιο εξαιρέσεως και νομιμοποίησής του.

Δεν είναι ανάξιο αναφοράς και το γεγονός ότι, στην ουσία, η αρχή της αποδεικτικής ειδικότητας, που φαίνεται να καθιερώνεται στο άρθρο 5 παρ. 10 του ν. 2225/1994 και στα Κ.Ποιν. 254 παρ. 5 και 255 παρ. 2, ότι δηλαδή το προϊόν των παρακολουθήσεων τηλεφώνου δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί σε άλλη δίκη ή άλλη υπόθεση, κάμπτεται από το γεγονός ότι, εφόσον ο σκοπός για τον οποίο διεξάγεται η άλλη δίκη ή η άλλη υπόθεση είναι ο ίδιος, ότι πρόκειται δηλαδή για παρεμφερές ή συναφές αδίκημα, είναι νόμιμη η επί παντός χρήση των προϊόντων των τηλεφωνικών παρακολουθήσεων. Αυτό αποπνέουν διάφορες ad hoc Εισαγγελικές γνωματεύσεις (Ενδεικτικά η ΓνωμΕισΑΠ 2/2017, Ποιν.Χρ 2017/630). Ενώ και μεταγενέστερες διατάξεις καθιστούν και άλλους φορείς νόμιμους αποδέκτες σχετικών πληροφοριών (πχ. Η Αρχή Καταπολέμησης Εσόδων από παράνομες Δραστηριότητες του ν. 4557/2018).

V. ΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

Η αντίδραση του πολιτικού κόσμου είναι αξιοσημείωτη για την σχεδόν ομόφωνη καταγγελία, αλλά και τη σχεδόν ομόφωνη σιωπή για το τι πρέπει αλλάξει και τι πρέπει να διεκδικηθεί.

Στον χώρο της Ν.Δ. είναι ελάχιστες οι φωνές στήριξης του Μητσοτάκη. Αντίθετα δημοσιοποιήθηκαν αρκετές καταγγελτικές φωνές (Τζαβάρας, Κεφαλογιάννη, αλλά και Κύρτος, Αντώνιος). Η διαφορά άλλωστε στον τρόπο διαχείρισης του παρόντος σκανδάλου υποκλοπών με εκείνο της Vodafone 2005 από την κυβέρνηση Κώστα Καραμανλή είναι προφανής. Ωστόσο τα κέντρα εξουσίας εξακολουθούν να την στηρίζουν. Τα ελεγχόμενα Μ.Μ.Ε. υποβαθμίζουν το ζήτημα και το παρουσιάζουν ως απλό θέμα κομματικής αντιπαράθεσης. Για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια οι δημοσκοπήσεις βρίσκονται μαζικά σε διακοπές όλο τον Αύγουστο. Προφανώς αποφεύγουν να καταγράψουν τις αντιδράσεις μέχρι να καταλαγιάσει το ζήτημα.

Από το ΚΙΝΑΛ - ΠΑΣΟΚ χείρα μεγάλης βοήθειας στην κυβέρνηση παρείχε η δήλωση Λοβέρδου ότι "οι υποκλοπές δεν είναι λόγος να πέσει η κυβέρνηση", την ώρα που ακόμα και ο Ευάγγελος Βενιζέλος ανακαλεί στη συνταγματική τάξη τους Μητσοτάκη και Γεραπετρίτη. Ακόμα και στις Η.Π.Α. δεν θα χωρούσε μια τέτοια δήλωση. Προφανής η ανταπόδοση της βοήθειας που είχε λάβει η υποψηφιότητά του κατά τις εσωκομματικές εκλογές, χρόνος στον οποίο άλλωστε ανάγεται η παρακολούθηση του Ν. Ανδρουλάκη. Ο τελευταίος δεν διέγραψε τον Α. Λοβέρδο, όπως θα είχε κάνει κάθε άλλος στη θέση του. Προφανέστερα, τα κέντρα

εξουσίας που έκριναν και τη δική του εκλογή δεν το επιτρέπουν. Θέλουν και τον Λοβέρδο και το θεσμικό καθεστώς των υποκλοπών στη θέση τους. Και μάλλον και τον Μητσοτάκη αν κρίνουμε από το ότι ο Ανδρουλάκης δεν θέτει θέμα άμεσων εκλογών επίσης.

Ο ΣΥΡΙΖΑ καταγγέλλει. Αλλά μέχρι στιγμής τουλάχιστον δεν διεκδικεί τίποτα. Ο προγραμματικός του λόγος περιορίζεται στην απαίτηση για κατάργηση της τροποποίησης που απαγορεύει τη γνωστοποίηση στους θιγόμενους. Υπαινίσσεται ότι ένας καλός Τσίπρας στη θέση ενός κακού Μητσοτάκη αρκεί για τη λύση. Μόνο που το 2022 δεν είναι 2015.

Ο νομικός κόσμος δεν πρέπει να αδρανήσει.

Η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων, που πριν ένα μήνα μας απαγόρευε να ασκούμε κριτική στις δικαστικές αποφάσεις, τώρα σιωπά.

Τιμητική εξαίρεση ως συνήθως, η μειοψηφία της.

Η Ένωση Εισαγγελέων σιωπά ακόμα ηχηρότερα.

Η αρκετά καθυστερημένη απόφαση της **Συντονιστικής Επιτροπής της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας** είναι γενικόλογη. Ωστόσο και παρότι δεν διεκδικεί συγκεκριμένα καμία νομοθετική αλλαγή επισημαίνει την “ανάγκη άμεσης επανεξέτασης του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου ως προς την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών με την ενίσχυση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και των νόμιμων εγγυήσεων αλλά και τη διασφάλιση της σχετικής κρίσης από τακτικούς δικαστές”. Παραπάνω επισημαίνει επιβεβαιώνοντας σαφώς όσα υποστηρίζονται στο παρόν κείμενο ότι για την άρση του απορρήτου δεν μπορεί να αρκεί η κρίση εισαγγελικής αρχής. Ενώ ασκεί ορθά κριτική στον νεοεκλεγέντα **Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου** διότι επέλεξε τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης και μάλιστα από τον ίδιο για τη διαρροή απόρρητων πληροφοριών από την ΕΥΠ, παρά την κυρίαρχη ανάγκη διερεύνησης της ουσιαστικής νομιμότητας της απόφασης της αρμόδιας Εισαγγελέως για την άρση του απορρήτου.

Νωρίς είναι πράγματι για να κριθεί συνολικά ο νέος ΕισΑΠ, αλλά το ότι κάλεσε να εξετάσει πρώτον έναν μάρτυρα αντιπερισπασμού για φήμες παρακολουθήσεων Μητσοτάκη το 2018 και όχι για τις τρέχουσες υποκλοπές κάτι δείχνει...

Με δύο σημαντικά της πρόσφατα και επίκαιρα κείμενα (“Εντολέας και εγκέφαλος των υποκλοπών ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης” και “Π.Ν.Π. – Κυβερνητικό φύλο συκής για τη συνέχιση του Μεγάλου Αδελφού της Ε.Υ.Π.”, αναρτημένα στην ιστοσελίδα της

(www. Erda. gr) και αλλού, η **Εναλλακτική Παρέμβαση Δικηγόρων Αθήνας**, αναλύει, επισημαίνει, καταγγέλλει και διεκδικεί.

Ανάμεσα σε άλλα ζητά:

- Να ελεγχθούν δικαστικά και ποινικά οι υπεύθυνοι και η έκταση των παρακολουθήσεων.
- Να διερευνηθεί και να οδηγηθεί στη Δικαιοσύνη το ιδιωτικό κύκλωμα που εμπορεύεται το σύστημα παρακολούθησης Predator, καθώς και οι διασυνδέσεις του με την κυβέρνηση.
- Να σπάσει το απόστημα των παράνομων παρακολουθήσεων, της συστηματικής παραβίασης ατομικών, κοινωνικών και πολιτικών ελευθεριών των πολιτών, της αντιδημοκρατικής εκτροπής.
- Να περιοριστούν δραστικά οι αρμοδιότητες της ΕΥΠ- Να καταργηθεί η δυνατότητα που παρέχει ο ν. 3649/2008 στην ΕΥΠ να αίρει το απόρρητο των επικοινωνιών πολιτών με απλή διάταξη Εισαγγελικού λειτουργού.
- Να καταργηθεί τώρα η άμεση υπαγωγή της ΕΥΠ στον Πρωθυπουργό- δημοκρατικός έλεγχος και κοινοβουλευτική εποπτεία - Δεν είναι δυνατόν οι κρατικές υπηρεσίες να καθίστανται υπό οποιαδήποτε συνθήκη εργαλεία στα χέρια του κυβερνώντος κόμματος.
- Να καταργηθεί η διάταξη που στερεί από την Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) την αυτεπάγγελτη δυνατότητα να γνωστοποιεί στους πολίτες την άρση του απορρήτου των επικοινωνιών τους από την ΕΥΠ, αν ο λόγος της παρακολούθησής τους αφορά την εθνική ασφάλεια (αρ. 9 του άρθρου 5 του ν. 2225/1994 όπως τροποποιήθηκε με το αρ. 87 ν. 4790/2021).
- Να δοθεί η δυνατότητα στους πολίτες που έπεσαν θύματα παρακολούθησης να ενημερωθούν για τον λόγο και το περιεχόμενο της σε βάρος τους εκδοθείσας εισαγγελικής εντολής.

Τα παραπάνω προσυπογράφονται, αλλά δεν αρκούν: Στοιχειώδεις καθήκον του κινήματος υπεράσπισης των δημοκρατικών ελευθεριών είναι **να καταργηθούν στο σύνολό τους όλες εκείνες οι διατάξεις οι οποίες επιτρέπουν την παρακολούθηση** τηλεφωνικών συνδιαλέξεων χάριν δήθεν προστασίας της εθνικής ασφάλειας, διότι αυτές την επικαλούνται προσχηματικά και πλεονάζουν, παραβιάζουν θεμελιώδη δικαιώματα πολιτών και διότι η “εθνική ασφάλεια” δεν τις έχει ανάγκη αφού είναι κατοχυρωμένη από την δυνατότητα που

προβλέπεται στο άρθρο **4 ν. 2225/1994**. Και φυσικά να καταργηθεί κάθε παράλειψη υποχρέωσης αιτιολόγησης σε εισαγγελικές και δικαστικές διατάξεις οι οποίες επιτρέπουν τηλεφωνικές παρακολουθήσεις, αλλά και κάθε διάταξη η οποία περιορίζει ή καταργεί την δυνατότητα δημοσιοποίησης αυτών αλλά και γνωστοποίησης τους στους θιγόμενους.

Με άλλα λόγια **να καταργηθεί το άρθρο 3 του ν. 2225/1994, το άρθρο 5 του ν. 3649/2008 και κάθε άλλη νομιμοποίηση άρσης απορρήτου χωρίς τις απαιτούμενες παραπάνω νομικές και δικαστικές εγγυήσεις, αιτιολογία και διαφάνεια.**

Να περιορίζεται δηλαδή η δυνατότητα άρσης απορρήτου μόνο σε περιπτώσεις διερεύνησης σοβαρών ποινικών αδικημάτων και με τις εγγυήσεις που προαναφέρθηκαν και να πάψει η ανεξέλεγκτη λειτουργία ΕΥΠ, ΔΑΕΕΒ, ΕΛΑΣ κλπ στο όνομα της εθνικής ασφάλειας. Και φυσικά να καταργηθεί κάθε περιορισμός και εξαίρεση στην αρχή της αποδεικτικής ειδικότητας.

Δεν διαφεύγει φυσικά η δυνατότητα των υπηρεσιών, σε μια τέτοια περίπτωση να δημιουργούν τεχνητές ποινικοποιήσεις για να νομιμοποιούν τις υποκλοπές. Δεν είναι άλλωστε λίγες οι αστυνομικές σκευωρίες που έχουν εκπονηθεί διαχρονικά. Αλλά δεν θα είναι το ίδιο. Απέναντι σε αυτές υπάρχουν διατάξεις, κατακτήσεις, δικαιώματα, δικαστές, δικηγόροι, δημοσιότητα, αιτιολογία, κοινωνικός έλεγχος, ακροατήριο. Δεν θα τολμήσουν με την ίδια ευκολία που δρουν σήμερα.

Αν η ανεξέλεγκτη δράση των μυστικών υπηρεσιών γίνει ανεκτή και εγκατασταθεί και νόμιμα στο δίκαιο, τότε το δίκαιο των υποκλοπών σύντομα θα οδηγήσει σε υπερκλοπή το δίκαιο. Και θα το οδηγήσει, μαζί με πολλά άλλα συντρέχοντα, σε κατάρρευση.

Οφείλουμε να αντισταθούμε.

Αθήνα, 19/8/2022
Κώστας Παπαδάκης